8. Дудник М. М. Співвідношення денотативної та конотативної інформації при перекладі (на матеріалі текстів публіцистичного стилю) / Дудник М. М. – АКД, К., 2001. – 19 с.
9. Зиндер Л. Р. Общая фонетика / Зиндер Л. Р. – М. : Высш. школа, 1979. – 312 с.
10. Колшанский Г. В. Паралингвистика / Колшанский Г. В. – М. : Наука, 1974. – 81 с.
11. Колшанский Г. В. Соотношение объективных и субъективных факторов в языке / Колшанский Г. В. – М. : Наука, 1975. – 230 с.
12. Непийвода Н. Ф. Мова української науково-технічної літератури **(**функціонально-стилістичний аспект**) /** Непийвода Н. Ф. **–** К. : ТОВ «Міжнародна фінансова агенція», 1997. – 303 с.
13. Панкратов В. Н. Манипуляции в общении и их нейтрализация: Практическое руководство / Панкратов В. Н. – М. : Изд-во Института Психотерапии, 2000. – 208 с.
14. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / Селіванова О. О. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
15. Селиверстова О. Н. Значение слова и информация / Селиверстова О. Н. // Теория речевой деятельности. – М., 1968. – С. 130–153.
16. Сковородников А. П. Экспрессивные синтаксические конструкции современного русского литературного языка / Сковородников А. П. – Томск : Издательство Томского университета, 1981. – 255 с.
17. Українська мова : енциклопедія / [редкол. : В. М. Русанівський, О. О. Тараненко]. – К. : Вид-во "Укр. енциклопедія". – 2004. – 821 с.
18. Цеплитис Л. К. Анализ речевой интонации / Цеплитис Л. К. – Рига : Зинатне, 1974. – 272 с.
19. Энциклопедический словарь-справочник. Выразительные средства языка и речевые ошибки и недочеты / [под ред. А. П. Сковородникова]. – М. : Флинта: Наука, 2005. – 480 с.
20. Argule M. The psychology of interpersonal behavior. Harmondsworth, 1983.
21. Waid W.M., Orne M.T. Cognitive social and personality processes in the physiological detection of deception//Adv. Exp. Soc. Psichol. / Ed. by L. Bercovitz. New York, 1981, Vol. 14, P. 61–106.

Одержано редакцією 25.03.2008
Прийнято до друку 17.11.2008

ЛІНГВІСТИЧНІ ЗАМІТКИ

УДК 811.111'25:811.161.2

Т. А. Оришечко

ДОДАВАННЯ ТА ВИЛУЧЕННЯ ВИГУКІВ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ХУДОЖНЬОМУ ПЕРЕКЛАДІ

У статті розглядаються явища додавання та вилучення вигуків в англо-українському художньому перекладі, причини та правомірність їх застосування. Ці трансформації можуть бути доцільними прийомами перекладу за умови врахування їхньої ролі і функцій вигуків в оригіналі та всіх прагматичних, семантичних і стилістичних параметрів вихідного тексту.

Ключові слова: *додавання, вилучення, вигуки, англо-український художній переклад*

В статье рассматриваются явления добавления и опущения междометий в англо-украинском художественном переводе, причины и правомерность их использования. Эти трансформации могут быть уместными приёмами перевода при условии учета роли и функций междометий в оригинале и всех прагматических, семантических и стилистических параметров исходного текста.

Ключевые слова: *добавление, опущение, междометия, англо-украинский перевод*

The article deals with addition and deletion transformations in English-Ukrainian literary translation. These transformations may be acceptable translation techniques provided due account is taken of their role and functions in the original and all pragmatic, semantic and stylistic parameters of the source text.

Key words: *addition, deletion, interjections, English-Ukrainian literary translation*

У сучасному перекладознавстві інтерес до різних аспектів міжмовних трансформацій не зменшується, а щодо окремих із них навіть зростає. Як відомо, перекладацькі трансформації становлять значну частину перетворень оригіналу під час перекладу. Питання перекладацьких трансформацій, у тому числі трансформацій додавання та вилучення повнозначних слів, розглядалося у працях Я.І. Рецкера [12, с. 38], Л.С. Бархударова [1, с. 190], А.Д. Швейцера [15, с. 17], В.Н. Комісарова [8, с. 168], Л.К. Латишева, [9, с. 27] В.І. Карабана [6, с. 300], Г.Є. Мірама [10, с. 78], А.В. Федорова [14, с. 73], Т.А. Казакової [5, с. 6], А.Г. Вітренко [2, с. 90] та ін. Разом із тим, у перекладознавстві ще не досліджувалося питання додавання та вилучення у перекладі службових та незначущих слів, зокрема вигуків, в англо-українському художньому перекладі, що зумовлює новизну цього дослідження.

Означені трансформації певним чином деформують вихідний текст, оскільки внаслідок їх застосування у переклад додається слово, відсутнє у вихідному тексті, або у перекладі вилучається слово, присутнє в оригіналі. На думку теоретика перекладу М.К. Гарбовського, "деформація – це свідоме викривлення будь-якого параметру тексту оригіналу, який обумовлюється прагненням вирішити глобальне перекладацьке завдання" [3, с. 513]. Деформація оригіналу у перекладі припустима у таких випадках: коли перекладач уводить роз'яснення запозичених ним, тобто неперекладених, слів; намагається продемонструвати красоту та багатство своєї мови; намагається зробити текст максимально зрозумілим навіть непідготовленому читачу; прагне створити текст, який відповідає художнім вподобанням публіки та коли неможливо передати засобами мови перекладу текст, що містить так звану "гру слів" [3, с. 512].

Теоретичну цінність щодо вивчення питання застосування додавання та вилучення вигуків у перекладі становить монографія К.І. Ковальової, яка стосується перекладних розбіжностей, а саме, додавання та вилучення мовних елементів. Авторка виокремлює такі види прирощень (додавань): уточнення, структурне розгортання, логічне розгортання, інтенсифікація, трансформаційне прирощення, вимушене повторення, ритмічне прирощення, цитата [7, с. 48–63]. Окремо авторка розглядає види вилучень: компресія, ліквідація повторення, трансформаційне вилучення [7, с. 63–72].

Метою цієї статті є аналіз характеру здійснених перекладачем міжмовних трансформації вилучення та введення вигуків в англо-українському художньому перекладі та оцінка правомірності таких перекладацьких рішень. Дослідження цих трансформацій має важливе значення як для розуміння трансформаційного аспекту перекладу, так і для перекладознавчо-порівняльного аналізу характеру будови англійської та української мов. Це свідчить про актуальність дослідження трансформацій вилучення та уведення вигуків в перекладі й обґрунтовує вибір мети даної статті.

Як відомо, вигуки є невід'ємною ознакою текстів художньої прози. Вигуки можна вважати спеціалізованими емотивами, можливо, основними засобами вираження емоцій. Здійснюючи переклад вигуків, потрібно брати до уваги дифузність їхнього значення, тобто існування труднощів розмежування виражених емоцій та амбівалентність виражених емоцій і здатність одного вигуку виражати протилежні емоції.

Задля правильного перекладу вигуків перекладач повинен володіти не лише загальною теорією та навичками перекладу, а й художнім відчуттям. Останнім часом в наукових працях дедалі частіше постає питання дослідження перекладу слів з розмитою семантикою. До таких слів можна віднести й вигуки, значення яких у багатьох випадках важко встановити точно, оскільки більшість емоційних вигуків є поліфункціональними. Слід зауважити, що, як правило, дивлячись на вигук, ми не можемо завжди точно назвати джерело

даної емоції. Тому, перекладаючи вигук, доцільно брати до уваги контекст, що раціоналізує емоцію.

За В.І. Карабаном [6, с. 309], трансформація додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, відсутніх в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення оригіналу, що перекладається, та/або дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують в культурі мови перекладу.

Існує багато причин застосування трансформації додавання, але ми розглянемо основні, на нашу думку, причини цього явища, а саме:

– різниця в значенні слова у вихідній та цільовій мовах, тобто в еквівалентах слів відзначаються різні ознаки одного і того ж явища або поняття;

– різниця в значеннєвому об'ємі слова; немає цілком однакових слів в різних мовах, найчастіше співпадає перший лексико-семантичний варіант таких слів, їх основне значення;

– різниця у сполучуваності слів у реченні; слова перебувають у певних для даної мови зв'язках та їх сумісність в різних мовах може бути різна: те, що можливе в одній мові, є неприйнятним в іншій. Чим більший семантичний об'єм слова, тим ширша його сполучуваність, це припускає більше можливостей при передачі його в перекладі та різноманітні варіанти перекладу;

– заміна слова або словосполучення з більш широким референтним значенням на вужче з додаванням лексичних одиниць [11, с. 97];

– відсутність у мові перекладу відповідного слова або лексико-семантичного варіанту даного слова;

– різні ознаки одного денотата в різних мовах;

– необхідність тлумачення неперекладених оригінальних слів з тексту і додавання роз'яснення в дужках або у вигляді виноски в кінці сторінки або в кінці твору;

– незрозумілість контексту може спричиняти появу пояснювальної фрази;

– дотримання норм узусу цільової мови;

– намагання перекладача продемонструвати колорит та велич лексичного запасу цільової мови;

Наведені вище причини зумовлюються формальною невиразністю семантичних компонентів словосполучень у вихідному тексті, необхідністю введення додаткових компонентів при синтаксичній перебудові структури речення, необхідністю виразити лексичними засобами те значення, яке у вихідній мові передається граматичними засобами [1, с. 191]; різноманітним функціонуванням слова в мові, відмінністю у вживанні, різноманітною сполучуваністю слів, різним лексичним наповненням, а також факторами даного конкретного контексту, найчастіше стилістичними причинами, як наприклад, необхідність завершення фрази, прагнення уникати повторів, досягнення більшої образності, наочності та ін.

Аналізуючи наступні приклади, ми будемо ґрунтуватися на теоретичних засадах, викладених вище. Розглянемо спочатку кілька прикладів додавання лексичних елементів в англо-українському художньому перекладі, а точніше – уведення вигуків у переклад у тих випадках, коли він відсутній у реченні вихідної мови:

1) "Shut up and get out!" interrupted Nicole. "We'll get the gendarmes."

"You'll get the gendarmes! With my brother in the corps! You – a disgusting American? (F. Scott Fitzgerald. Tender is the Night p.288)

– Замовкніть і забирайтеся геть! – гримнула на неї Ніколь. – Бо ми зараз викличемо жандармів.

*– **Пхе!** Знайшли чим лякати! Та мій рідний брат – жандарм, ясно? Вони ще й лякають, американці паскудні! (Ф. Скотт Фіцджеральд. Ніч лагічна /пер. з англ. Мар Пінчевський с.278)*

В оригіналі перефразовується вираз «We'll get the gendarmes» на «You'll get the gendarmes» з метою провокації та дратування співрозмовника, тоді як в перекладі автор відображає зневажливе ставлення мовця до іншого учасника комунікативного акту. В перекладі емоційне забарвлення цільового речення значно сильніше, ніж вихідного речення,

що демонструється повтором слова *лякати*. На синтаксичному рівні відбувається збільшення кількості речень. Експресія висловлювань підсилюється кличною інтонацією. Додається вигук *пхе*, який має емоційне забарвлення зневаги та презирства. Спостерігається явище узагальнення в перекладі, коли у вихідній мові ми бачимо реакцію на дану ситуацію «You – a disgusting American?» (як риторичне питання, що несе в собі внутрішню модальність), а в цільовій мові відбувається підсумок досвіду «американці паскудні». Ми не погоджуємося з таким перекладом, і тому вважаємо таку деформацію неприпустимою.

2) *"Are there any English? Are there any Americans? Are there any English? Are there any – oh, my God! You dirty Wops!" (F. Scott Fitzgerald. Tender is the Night p.253)*

*– Чи є тут англійці? Чи є тут американці? Чи є тут англійці? Чи є тут – а-а**, щоб вас!* ***У-у****, кляті макаронники! (Ф. Скотт Фіцджеральд. Ніч лагідна /пер. з англ. Мар Пінчевський с. 240)*

Якщо в оригіналі, скоріш за все, бачимо вираження емоцій безпорадності, прикрості, підсилені вигуком «oh, my God!», то в перекладі відображається емоція роздратування, невдоволення *а-а, щоб вас!* Дане емоційне навантаження підсилюється доданим вигуком *у-у*. Здається недоцільною зміна емоційного фону через додавання вигуку у перекладі.

3) *"You were scared, weren't you?" she accused him. "You wanted to live!" (F. Scott Fitzgerald. Tender is the Night p.219)*

– ***Ага****, злякався! – дражнила вона Діка. – Не хочеш умирати, ага? (Ф. Скотт Фіцджеральд. Ніч лагідна /пер. з англ. Мар Пінчевський с.203)*

В оригіналі репліка має вигляд питання, тоді як у перекладі – кличного речення. Тут додається вигук *ага*, який надає висловленню відтінку зловтіхи. В оригіналі тільки слова автора несуть інформацію про те, що співрозмовник дратує того, до кого звертається, тоді як в перекладі перекладач підсилює цю інформацію в прямій мові вигуком *ага*, який повторюється в кінці речення. На нашу думку, у цьому перекладі спостерігається надмірне перенасичення емоційно-експресивного фону цільового речення, що є не таким насиченим у реченні вихідної мови.

4) *'I will do no such thing,' I cried. 'I will deliver it into Mr. Balfour's hands, as it was meant I should. It is a letter of introduction.'(R.L.Stevenson. Kidnapped p.212)*

– ***О ні****, цього не буде! – вигукнув я. – Я вручу його особисто містеру Балфору, як мені наказали. Це рекомендаційний лист. (Р.Л.Стівенсон. Викрадений /пер з англ. І. Коваленко с.178)*

У цьому перекладі додана фраза, що має функцію підсилення заперечення. За А.І. Ковальовою [7, с. 48], прирощення (додавання) поділяється на кілька типів і одним з найпоширеніших є уточнення. Вищий ступінь імпліцитності англійської мови, порівняно з українською, змушує перекладачів вносити в текст уточнення з метою домогтися адекватного розуміння фрази оригіналу. Можна погодитися з таким рішенням перекладача.

5) *"How late it grows!" I said: "I will run down to the gates: it is moonlight at intervals; I can see a good way on the road. (Ch. Bronte. Jane Eyre p. 49)*

*«****Ого,*** *як пізно! – сказала я собі подумки. – Вийду до брами. Час від часу виринає місяць, і можна далеко бачити дорогу. (Ш. Бронте. Джейн Ейр /пер. з англ. П. Соколовський с. 203)*

Додавання нового елементу змісту в цьому прикладі було б доцільним, якби ця фраза вживалась у діалогічному контексті. У даній ситуації це монологічне мовлення, і тому таке емоційне підсилення видається недоцільним.

З вищенаведених прикладів можна зробити висновок, що до методу додавання вигуків слід ставитися з великою обережністю і враховувати контекст та національну комунікативну самобутність.

Щодо перекладацької трансформації вилучення, В.І. Карабан [6, с. 311] застерігає перекладачів, що вилучати можна лише ті елементи смислу, які певним чином дублюються в оригіналі за нормами мови оригіналу або передача яких мовою перекладу може порушувати норми останньої. Основні, на нашу думку, причини вилучення слів є такі:

– семантична перенасиченість слів з точки зору їх змісту;

– прагнення до скорочення загального обсягу тексту перекладу, коли вилучаються надлишкові елементи, де це можливо, в межах мовних та стилістичних норм;
– усунення в тексті перекладу тих плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту;
– видалення елементів, які виявилися надмірними через відмінності в моделях управління в українській та англійській мовах;
– при заміні лексичних елементів, яка зумовлена законами сполучуваності, з метою вирішення конкретної задачі перекладу в даному фрагменті тексту;
– еліпсис;
– синтаксична перебудова структури речення при перекладі;
– необхідність передачі значень, виражених у вихідному тексті граматичними засобами, стилістичними та прагматичними факторами;
– невдале рішення перекладача.

Визначені причини зумовлені компресією тексту, тобто скороченням його загального об'єму, внаслідок бажання перекладача не перевантажувати читача непотрібними деталями, відсутністю відповідного сталого кліше в цільовій мові, різною сполучуваністю слів у двох мовах, різним лексичним наповненням синтаксичних структур, загальною культурою та когнітивним досвідом перекладача, рівнем відповідальності за якість виконаного перекладу тощо.

Тепер розглянемо приклади перекладу, де, на нашу думку, вилучення вигуків достатньо обґрунтоване.

6) *'The rest, **eh**, Pip?' said Joe, looking at it with a slowly searching eye. 'One, two, three.' (Ch.Dickens. Great Expectations p.41)*

– Далі, кажеш, Піпе? – промовив Джо, повільно вдивляючись у моє послання. – Раз, два, три. (Ч. Діккенс. Великі сподівання / пер. з англ. Р. Доценко с.53)

Тут вилучено вигук, який вжито наприкінці питального речення для підкреслення обурення, здивування, відповіді. Можна погодитися з таким перекладацьким рішенням, оскільки вигук компенсовано дієсловом «кажеш».

7) ***"Ah,"** cried she, in French, "you speak my language as well as Mr Rochester does: I can talk to you as I can to him, and so can Sophie. (Ch. Bronte Jane Eyre p.128)*

– Як ви гарно розмовляєте по-нашому, - вигукнула вона по-французькому, - нітрохи не гірше за містера Рочестера; я можу говорити з вами, як з ним і з Софі. (Ш. Бронте Джейн Ейр /пер. з англ. П. Соколовський с.74)

Вилучення вигуку "ah" вдало компенсовано підсилювальною часткою «як», разом з тим збережено емоційне забарвлення оригіналу.

8) *"**O, pshaw**, cousin, what 's the use?" said St. Clare. (H.Beecher Stowe. Uncle Tom's Cabin p.184)*

*– **Пхе**, сестрице! – Навіщо це потрібно? – відповів Сен-Клер. (Г.Бічер-Стоу. Хатина Дядька Тома /пер. з англ. Володимир Митрофанов с.167)*

Вилучений вигук "о" входить до складу підсиленого звертання, який в перекладі компенсувався формою звертання та кличною інтонацією. Дана деформація хоча й збіднює текст перекладу, але не викривляє його в цілому. Тому вилучення вигуку можна вважати прийнятним прийомом перекладу.

9) *"Oh," he interrupted. "**Um** – yes. What is your name?"*

"Carrie Meeber."

"Yes," said he. "You come with me." (T. Dreiser. Sister Carrie p.58)

– Ага! – перебив він. – Так, так... як вас звати?

– Керрі Мібер.

– Так, - повторив він. – Ходімо. (Т. Драйвер. Сестра Керрі /пер. з англ. Е. Ржевуцька с.30)

Англійський вигук um вжито для вираження паузи хезитації, яка у перекладі вдало компенсується повтором слів.

10) ***Why**, my dear Paul!" exclaimed his sister, as he returned, "you look quite pale! There's nothing the matter?" (Ch. Dickens. Oliver Twist, p.35)*

– Полю, любий, ти побілів як стіна, - зойкнула сестра, коли повернувся Домбі. – Сподіваюсь, нічого не сталося? (Ч. Діккенс. Пригоди Олівера Твіста /пер. з англ. М.Іванов, с.24)

Вилучений вигук "why" несе емоцію здивування, який влучно компенсувався у перекладі за рахунок пунктуаційного виокремлення звертань. Зміна структури речення у перекладі пояснюється, як правило, неможливістю забезпечити еквівалентність перекладу шляхом дослівного перекладу.

У наступних прикладах погодитися з вилученням вигуку у перекладі не можна:

11) *'Halloa!' we said, stopping. 'Orlick there?'*

*'**Ah**!' he answered, slouching out. 'I was standing by, a minute, on the chance of company.' (Ch.Dickens. Great Expectations, p.110)*

– О! – сказали ми, зупиняючись. – Та це ж Орлік!

– Він і є, - відповів той, підходячи ближче. – Пристав тут, думаю, чи не надійде хто для компанії. (Ч. Діккенс. Великі Сподівання / пер. з англ Р. Доценко, с. 123)

Вилучений вигук "ah" передає здивування та підтвердження, тоді як в перекладі він замінений просто стверджувальним реченням. Ми вважаємо, що дане вилучення недоцільне, оскільки дещо втрачена конотація здивування.

12) *"It is not my house, sir; and Abbot says I have less right to be here than a servant."*

***"Pooh!** you can't be silly enough to wish to leave such a splendid place? (Ch. Bronte. Jane Eyre, p.24)*

Це не мій дім, сер. Он Еббот каже, що в мене тут прав менше, ніж у служниці.

– Дурненька! Невже ти хотіла б покинути таку чудову садибу? (Ш. Бронте. Джейн Ейр /пер. з англ. П. Соколовський, с.17)

Вилучений вигук "pooh" відображає почуття несхвалення, невдоволення. В оригіналі весь обсяг емоційного навантаження несе на собі мовець, тобто висловлює своє відношення до цієї події. У перекладі ж все емоційне навантаження перекладається на особу, про яку йдеться. Вилучення не обґрунтоване, оскільки змінено емоційний фон всього оригінального висловлювання.

13) *"Are there any inducements, say in a social or in a business way, for people to reside here?"*

***"Oh, yes,"** answered Goodwin, smiling broadly. (O.Henry. Cabbages and Kings, p.81)*

– Проте щось приваблює сюди людей? Якісь громадські або ділові інтереси?

– Певна річ, - відказав Гудвіл, широко усміхаючись. (О. Генрі. Королі і Капусти / пер з англ. В. Мисика, с.72)

Вигук "oh" вживається в оригіналі для підсилення патетичності висловлення. В перекладі ця фраза більш нейтральна, тому вилучення можна вважати необґрунтованим.

14) *"I'm in a devil of a nobble, and you must help me out."*

***"Ugh? aw**! like enough!" grunted his complacent acquaintance. "A body may be pretty sure of that, when you're glad to see 'em; something to be made off of 'em. (H.Beecher Stowe. Uncle Tom's Cabin, p.77)*

– Я вклепався в бісову халепу, і ти повинен мені допомогти.

– Та звісно вже! – буркнув його чемний приятель. – Коли ти радий когось бачити, то вже так і знай, що тобі чогось треба. (Г.Бічер-Стоу. Хатина Дядька Тома / пер. з англ. В. Митрофанов с.72)

Тут послідовність вигуків в оригіналі зображує зміну емоційного стану мовця від неочікуваності, здивування до підсилення ствердження. Переклад відображає лише емоційно нейтральне окличне речення, тому не можна погодитися з таким рішенням перекладача.

Передача емотивно-оцінних значень засобами іншої мови являє собою складну перекладацьку проблему. Переклад має бути адекватним оригіналу як стосовно відтворення його денотативного значення, так і стосовно відтворення його конотативного значення, включаючи емоційно-експресивні елементи змісту. Власне, передача конототивних ознак – експресивності, емоційності – стає у перекладі нагальним питанням, від успішного вирішення якого залежить адекватність перекладу [13, с. 144]. Задля максимального

досягнення цієї мети безсумнівно доводиться поступатися чимось, обираючи ті чи інші види додавання та вилучення вигуків. Проведений аналіз свідчить, що у багатьох випадках вилучення та додавання вигуків у перекладі переважно можуть бути доцільними прийомами перекладу за умови врахування усіх прагматичних, семантичних та стилістичних параметрів вихідного тексту та їх ролі і функції у тексті.

Перспективним у дослідженні додавання та вилучення вигуків у перекладі є виявлення та характеристика умов здійснення таких трансформацій, а також встановлення повного набору вигуків, які можуть додаватися або вилучатися в англо-українському та інших напрямках та сферах перекладу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод / Бархударов Л. С. – М. : Международные отношения, 1975. – 237 с.
2. Витренко А. Г. Надо ли учить переводческим трансформациям ? / А. Г. Витренко // Вестник МГЛУ. – Вып. 488. – М., 2004. – С. 90–106.
3. Гарбовский Н. К. Теория перевода / Гарбовский Н. К. – М. : Изд-во Моск. ун-та, – 2004. – 544 с.
4. Гарбовский Н. К. Переводческие трансформации и обучение переводу / Н. К. Гарбовский // Перевод как лингвистическая проблема : Сб. статей. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 97–109.
5. Казакова Т. А. К определению текста в теории перевода / Т. А. Казакова // Проблемы перевода текстов разных типов / Отв. ред. А. Д. Швейцер. – М. : Наука, 1986. – С. 6–21.
6. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / Карабан В. І. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с.
7. Ковалева К. И. Оригинал и перевод: два лица одного текста / Ковалева К. И. – М. : Изд-во ВЦП, 2001. – 97 с.
8. Комиссаров В. Н. Слово о переводе (Очерк лингвистического учения о переводе) / Комиссаров В. Н. – М. : Международные отношения, 1973. – 215 с.
9. Латышев Л. К. Технология перевода / Латышев Л. К. – М. : НВИ-Тезаурус, 2000. – 280 с.
10. Мірам Г. Е. Основи перекладу / Мірам Г. Е. – К. : Ельга, Ніка-Центр, 2005. – 280 с.
11. Николаевская Р. Р. Проблема широкозначности и перевод. Перевод как когнитивная деятельность / Николаевская Р. Р. // Вестник МГЛУ. – Вып. 99. – М., 2003. – С. 83–99.
12. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика / Рецкер Я. И. – М. : Международные отношения, 1974. – 216 с.
13. Сбодников В. В. Основные средства перевода стилистически сниженной лексики / В. В. Сбодников // Теория и практика перевода. – К., 1993. – Вып. 19. – С. 140–147.
14. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / Федоров А. В. – М. : Высшая школа, 1983. – 303 с.
15. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика / Швейцер А. Д. – М. : Воениздат, 1973. –280 с.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Fitzgerald Francis Scott. Tender is the Night. – Moscow: Raduga Publishers, 1983. – 400 p.
   Фіцджеральд Ф. Скотт. Ніч лагідна / Фіцджеральд Ф. Скотт ; [пер. з англ. Мар Пінчевський]. – К. : Дніпро, 1975. – 335 с.
2. Stevenson R.L. Kidnapped. – London: Octopus Book, 1978. – 623 p.
   Стівенсон Роберт-Луїс. Викрадений / Роберт-Луїс Стівенсон ; [пер. з англ. І. Коваленко]. – К. : Українознавство, 1995. – 352 с.
3. Bronte Charlotte. Jane Eyre. – London: Everyman’s Library, 1991. – 284 p.
   Бронте Шарлотта. Джейн Ейр / Шарлотта Бронте ; [пер. з англ. П. Соколовський]. – К. : Вища школа, 1984. – 350 с.
4. Dickens Charles. Great Expectations. – London; Everyman’s Library, 1992. – 469 p.
   Діккенс Чарлз. Великі сподівання / Чарлз Діккенс ; [пер. з англ. Р. Доценко]. – К. : Веселка, 1986. – 477 с.

5. Beecher Stowe Harriet. Uncle Tom's Cabin. – London: Everyman's Library, 1995. – 494 p.
Бічер-Стоу Гаррієт. Хатина Дядька Тома / Гаррієт Бічер-Стоу ; [пер. з англ. В. Митрофанов]. – Київ : Дніпро, 1976. – 407 с.
6. Dreiser Theodore. Sister Carrie. – Moscow: Higher School Publishing House, 1968. – 594 p.
Драйзер Теодор. Сестра Керрі / Теодор Драйзер ; [пер. з англ. Елеонора Ржевуцька]. – К. : Дніпро, 1971. – 404 с.
7. Dickens Charles. Oliver Twist. – London: Everyman's Library, 1992. – 415 p.
Діккенс Чарлз. Пригоди Олівера Твіста / Чарлз Діккенс ; [пер. з англ. М. Пінчевський, Г. Пінчевська-Чекаль, О. Терех.]. – К. : Дніпро, 1987. – 423 с.
8. O. Henry. Cabbages and Kings. – Санкт-Петербург: КАПО, 2006. – 348 p.
О. Генрі. Королі і капуста / О. Генрі. ; [пер. з англ. В. Мисик]. – Київ : А.С.К., 2006. – 703 с.

Одержано редакцією 30.08.2008
Прийнято до друку 17.11.2008

УДК 070: 808.2:81'271.14

Л. І. Солодка

ТРАНСФОРМОВАНІ ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ В ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКАХ

Статтю присвячено важливому аспектові пресолінгвістики — дослідженню проблеми використання трансформованих фразеологічних одиниць у газетних заголовках. Автор дефінітивно окреслює способи трансформації фразеологізмів у назвах газетних матеріалів, завдяки яким досягається гранична стисліcть, чіткість та інформативність заголовків.

Ключові слова: *заголовок, газетний заголовок, трансформовані фразеологічні одиниці.*

В статье рассматривается важный аспект прессолингвистики – изучение проблемы использования трансформированных фразеологических единиц в газетных заглавиях. Автор дефинитивно очерчивает способы трансформации фразеологизмов в названиях газетных текстов, с помощью которых достигается максимальная лаконичность, четкость и информативность заглавий.

Ключевые слова: *заглавие, газетное заглавие, трансформированные фразеологические единицы.*

This article is focused on important aspects of press linguistics, considering problems of laconic brevity and semantic capacity of headlines. The author defines the above-mentioned concepts highlighting some ways of making the titles of newspaper materials condensed, precise and informative. Particular attention is given to the method of transformation of phraseological units.

Key words*: headline, newspaper headline, transformed phraseological units.*

Ефективність, дієвість матеріалів газетного номера значною мірою визначають заголовки. Якщо назва газетного матеріалу грамотна, оригінальна, відображає зміст статті, вона „працює" на читача. Адже саме заголовок формує ставлення до газетного виступу, містить вказівку на авторську позицію у тлумаченні фактів. Тому цей компонент не тільки називає певний матеріал, а й має ще одне функціональне призначення: допомагає встановити необхідний контакт між автором і читачем. Це своєрідний компас, який орієнтує читача на сторінках газети. На підставі самих лише заголовків газети читач одержує значну за обсягом інформацію, складає загальне враження про надруковані матеріали, тому він має